

ATTAC-NOTAT: HVA GIKK DE IRSKE REDNINGSPAKKENE TIL?

Mens Irland mottok 67,5 milliarder euro i redningspakker fra Troikaen har det kostet den irske befolkningen 89,5 milliarder euro å redde finanssektoren.

15. desember 2013 ble Irland første land til å gå ut av Troikaens (EU-kommisjonen, den europeiske sentralbanken og IMF) «redningsprogram». Klaus Regling, direktør i redningsfondene EFSF og ESM, har kalt den irske utgangen fra redningsprogrammet en «stor suksess for Irland og euroområdet i sin helhet», og har brukt utgangen som bevis for hvor vellykket den rådende krisepolitikken er.

Mens EUs politiske eliter selger Irland som en suksesshistorie, har Attac sett på tallene: mens Irland har mottatt 67,5 milliarder euro i redningspakker siden slutten av 2010, har midler pålydende 89,5 milliarder euro blitt overført fra den irske staten til finanssektoren i samme periode.

Attacs resultater viser at krisepolitikken utført av de politiske elitene har reddet europeisk finanssektor og de underliggende formuene til de rikeste. På veien har de ofret hele samfunns velstand og akseptert svært høye nivåer av arbeidsledighet, fattigdom og elendighet.

IRSK REDNING AV FINANSSEKTOREN¹

- €18,1 mrd. ble brukt til direkte rekapitalisering av irske banker.
- €55,8 mrd. gikk til den irske statens kreditorer. €37,5 mrd. av disse ble brukt til å innløse forfalne statsobligasjoner, og €18,3 mrd. til å betale renter på utestående obligasjoner.
- €1,6 mrd. ble brukt av National Asset Management Agency (NAMA), en "bank" skapt av staten for å kjøpe råttne boliglån fra de irske bankene.
- €14 mrd. ble brukt ved behandling av konkursen i Irish Bank Resolution Corporation (IBRC), en sammenslutning av to konkursrammede nasjonaliserte banker. €12,9 mrd. av disse ble brukt av NAMA til å kjøpe lån og andre eiendeler fra konkursboet. €1,1 mrd. ble betalt til bankens kreditorer som resultat av en statlig garanti.

Irland ble presset til å redde tysk og fransk banksektor

Fram til redningsprogrammet ble den irske befolkningen belastet med den desidert største nasjonale bankredningen i hele eurosoneen. Mellom 2008 og 2010 ble offentlige midler til en verdi av 76,5 milliarder euro flyttet direkte eller indirekte til irske finansinstitusjoner. Den irske regjeringen har ført en politikk med ubegrensede bankredningspenger, og Troikaen forsterket denne kursen ytterligere. Regjeringen ble presset til å redde bankene fra konkurs fordi en omfattende bankkonkurs i Irland ville ha gitt store tap for finansinstitusjoner i Tyskland og Frankrike. Institusjoner som burde ha tatt de tapene som nå ble skjøvet over på den irske staten.

De usikrede obligasjonseierne identitet blir holdt skjult av de politiske elitene. Tidligere megler, og blogger, Paul Staines lekket en ukomplett liste med kreditorer til Anglo Irish, som var den største irske bankkonkursen. Den inkluderer store internasjonale finansinstitusjoner som Allianz, Barclays, Credit Suisse, Deutsche Bank, Goldman Sachs, HSBC og Société Générale.

ESB presset Irland til å betale ut hedgefond

Troikaens innflytelse er også synlig i detaljene i den irske krisepolitikken: nasjonaliserte irske banker må tilbakebetale alle sine kreditorer, også de som ikke er dekket av statsgarantien. En ekspertgruppe nedsatt av EU-parlamentet viser at den europeiske sentralbanken (ESB) presset den irske regjeringen til å denne tilbakebetalingen ved å true med å tilbakeholde krisepenger fra irske banker. Dette ble gjort selv om full tilbakebetaling av ikke-garanterte obligasjoner ikke var en del av redningsmemorandumet, og til tross for at IMF argumenterte for å sanere deler av gjelda for disse obligasjonsholderne.

Ved å gjøre dette beskytter ESB de i hovedsak spekulative investorene, som hedgefond, som tjente godt på sine veddemål på at bankene ville bli reddet. Rapporten konkluderer med at ESB muligens overtrådte sitt mandat og anbefaler å ikke inkludere den i fremtidige Troika-avtaler.

¹ http://www.attac.at/uploads/media/backgroundmaterial_ireland_english.pdf

Nasjonale pensjonsfond ble plyndret

Den irske befolkningen betaler for den gjentatte redningen av finanssektoren gjennom en brutal innstrammingspolitikk. Irland måtte finansiere sin egen «redning» med 17,5 milliarder euro, hvorav 10 milliarder ble tatt fra det offentlige pensjonsfondet NPRF, opprinnelig laget for å sikre fremtidige irske pensjoner. Fondets penger ble brukt til direkte rekapitalisering av banker. På slutten av 2013 bestemte regjeringen seg for å fullstendig endre fondet, til et rent investeringsfond. Å sikre fremtidige pensjoner er ikke lengre en prioritet.

Flere tiltak har også rammet den irske befolkningen hardt etter seks år med innstrammings tiltak: Momsen (MVA) økte til 23%, barnetrygden ble senket, arbeidsledighetstrygd for unge ble halvert og skolepengene ble tredoblet til 2.500 euro. Til sammen har €28 mrd. blitt tappet fra det irske samfunnet siden 2008.

Økt fattigdom og EUs høyeste utvandlingsrate

I oktober 2013 kommenterte den tyske finansministeren Wolfgang Schäuble den irske situasjonen slik: «Irland gjorde de de måtte gjøre (...) og nå går det bra». Hvis man ser på tallene, ser man at de eneste det går bra med er den europeiske finansielle eliten. De sosiale konsekvensene av innstrammingspolitikken er katastrofale: Nesten en tredel av befolkningen er i risikosonen for fattigdom og sosial eksklusjon, en av ti lider av sult. Mens den disponible inntekten for den fattigste tidelen av befolkningen falt med 26% i løpet av et år, økte den øverste tidelens inntekt med 8%. Dette viser tydelig krisepolitikkenes sosiale skjevhet. I gruppen 18 til 24 år vurderer annenhver person å forlate landet, mens 300.000 allerede har emigrert de siste fire årene. I 2012 opplevde Irland den høyeste netto-utvandringen i EU. Kun seks år tidligere hadde de sett kontinentets høyeste netto innvandring.

Offentlig gjeld fortsetter å øke

I motsetning til den påståtte suksesshistorien har irsk økonomi langt fra restituert: Dagens BNP er 12,6% lavere enn før krisa. Arbeidsledigheten, nå på 13%, er fortsatt mer enn dobbelt så høy som i tiden før krisa. Blant unge er 27% arbeidsledige. Banksektoren er langt unna å oppfylle sin hovedoppgave med å tilføre rimelig kreditt til realøkonomien: Halvparten av små- og mellomstore selskaper som ba om lån siste kvartal ble avvist av bankene. Den nasjonale gjelden, som eksploderte fra 25 til 91% av BNP mellom 2007 og 2010 på grunn av redningspakken til bankene, økte ytterligere under Troika-kontrollen, og vil nå 124% i 2013, i henhold til dagens prognoser (desember 2013).

Irsk «redning» var i realiteten en redning av de rike

Etter at €670 mrd i direkte statlig bistand er blitt gitt til europeiske banker siden 2008, blir nå ytterligere hundrevis av milliarder kanalisert til finanssektoren gjennom land som Irland og Hellas. Det faktum at det ikke er det irske folk eller den irske staten som har blitt reddet, men de europeiske finanselitene, blir bekreftet av Andy Storey, sosiolog og økonom ved University College Dublin, og aktivist i Attac Irland: «Pengene som europeiske skattebetalere har lånt til Irland har i stor grad gått til å betale tilbake privat gjeld som ble overført til offentlige budsjetter, og som vanlige folk – i Irland eller andre steder i Europa – aldri skulle ha hatt ansvar for. Illegitim gjeld er rota til denne krisa.»

Radikal endring av den politisk kursen er overmoden

Tiden er overmoden for en radikal kursendring i den europeiske krisepolitikken. Våre regjeringer kan ikke bruke store summer offentlige penger til å redde en finanssektor som er utenfor kontroll. Tvert om, det som trengs er streng regulering: Banker som er for store til å gå konkurs må deles opp så de ikke lenger er en fare for hele samfunn. På kortere sikt må banksektoren begrenses til å utføre sine kjerneoppgaver: å håndtere innskudd og lån, uten å tjene profittinteresser, men heller tjene offentlig velferd. Innstrammingspolitikken, som har som mål å knuse sosial velferd og helsevesenet, og som truer millioner av folk i Irland og Europa med fattigdom, må ta slutt. Den må erstattes med offentlige investeringsprogrammer, en koordinert politikk for skatterettferd og økonomisk politikk som er i interessen til befolkningen som helhet. Med tiltak som gjeldslette og internasjonalt koordinert formuesbeskatning må kreditorer og de rike ta sin del av byrden av krisa.

Stopp konkurransepakten!

Nå er det viktig å hindre en ytterligere forverring av den feilede krisepolitikken som beskrevet ovenfor. De politiske elitene arbeider nå med å implementere konkurransepakten, som vil utvide den irske modellen til hele EU: Alle stater ville måtte forplikte seg til nyliberale tiltak som å svekke arbeidslovgivning, og til lønnskutt og privatiseringer. Implementeringen av disse tiltakene skal garanteres gjennom kontrakter mellom statene og EU-kommisjonen, som vil overvåke og håndheve iverksettelsen gjennom bonuser eller tvangsmulkt. Konkurransapakten vil bety «Troika for alle». På grunn av brede europeiske protester har innføringen av konkurransepakten nå blitt utsatt til juni 2014. Denne pakten må stoppes om vi skal få en snuoperasjon i europeisk krisepolitikk.